

E A mőzeskosártól az utazóládáig

PADOS ZOLTÁN NÉPI IPARMŰVÉSZ,
KOSÁRFONÓ

A vesszőfonást a magyar ember már az Árpád-korban alkalmazta. Később, a gazdálkodó parasztok legkézenfekvőbb megoldása volt tároló, ülő, fekvő alkalmaságok elkészítéséhez. Néprajzi leírásokból ismert a lakóépületek ezzel a technikával történő készítése. Bejcgertyános egy dimbes-dombos település, melynek főutcája mentén tábla jelzi a kosárfonó mester működését. A faragott cégér egyfajta időkapszula is, hiszen hosszú időkre visszanyúló hagyománya van az efféle mesterségnek a település történetében.

A kosárfonó mester létezésének feltétele a földben pihenő magonc, amely napsütés és csapadék hatására hajtást, lombot nevel. Törekeny és mégis erős kapocs ember és természet között. Vessző és hasítója összefonódik, akár a kosár és annak füle.

MŐZESKOSÁR

Meséljen a családjáról, hogyan kerültek kapcsolatba a kosárfonással.

Többgenerációs kosárfonó család sarja vagyok. Anyai nagyapám, Szabó Ferenc (szül. Bejcgertyános, 1896) az 1930-as években kényszerből zselérbrigád tagjaként kereste a kenyerét. Az ő brigádjuk azonban kevesebb bérezést kapott, mint azok, akik más gazdaságokba jártak. Meg is reklámálta ezt az igazságtalanságot. Kifizették neki a különbözetet, viszont kapott egy menlevelet is, melyben közölték, hogy számára a későbbiekben nincs mezőgazdasági munka a környéken. Kosárfonással a bejci gazdálkodó emberek nagy része foglalkozott ugyan a faluban, de főként használati tárgyakat készítettek. Nagyapám az első világháborús hadifogságban találkozott először a bútorkészítéssel. A vesszőből font bútorokban pénzkereseti lehetőséget látott. Kedvezményezett iparosként kezdte meg tevékenységét.

Idős Szabó Ferenc már 78 éves, mégis naponta fonja a kosarakat.

Simon Béla fotója. In: Vas Népe, 1977. febr. 4. o.

1952-ben Szabó Ferenc és családja szakmai hírnevének és elismertségének köszönhetően létrejött a Bejcgertyánosi Háziipari Kosárfonó Szövetkezet, ahol aztán később az szülei¹ is dolgoztak. Mi változott a szövetkezeti forma kialakulásával?

Édesanyámék nyolcan voltak testvérek, szép lassan mindannyian beletanultak a családi mesterségbe. 1952-ben a nagyapám és a hasonló helyzetben lévő, kevés földdel rendelkező gazdák megalapították a Bejcgertyánosi Háziipari Kosárfonó Szövetkezetet. Pénzért és nem munkaegységért lehetett dolgozni, sokak számára biztosított megélhetést egészen a rendszerváltásig. Több ezer bútort gyártottak. A termékeik nagy részét kereskedő cégek felvásárolták és tőkés piacon értékesítették. De voltak olyan garnitúrák, amik itt, „helyi szervezésben” kerültek értékesítésre. Lemezták és a sárvári vasútállomásra küldték ki az elkészült árukat nyugatra. A szövetkezetnek jelentős valuta- és dollárbevétele volt.

Milyen kedves gyermekkori élményei fűződnek a vesszőfonáshoz?

Nekem nem volt mózeskosaram. Akkoriban fonta apám a műhelyben a nagy utazókosarakat, amik járókaként is jó szolgálatot tettek. Szinte minden nap új került belőle, tulajdonképpen a legújabb termékeket tesztelhettem. Nem voltam bölcsődés, sem óvoda, a műhelyből kerültem az iskolába. A rokonságban is minden a vesszőről szólt. Nekünk, gyerekeknek nem volt kötelező, de azért érdekelt minket is. Azt nem tudtam gyerekefjével, hogy akik nem ezzel foglalkoznak, mivel keresik a kenyerüket. Ezt láttuk otthon, nem hallottunk másról. Engem nem oktatott senki. Amit én elnéztem a szüleimtől, azt próbálgattam. Rengeteg asztalt is fontak. Ehhez hosszú, vastag, erős vesszőt kellett hasítani, és az így létrejött vékony anyag lett a fonószál, amivel fonták az asztalokat. Ezt a műveletet öt éves koromban sajátítottam el. Volt hozzá kis szerzőszámom. Nyári szünetben pedig pántokat készítettem, aminek darabjáért kettő forintot kaptam. Volt saját keresetem és amikor jött a faluba a fagyaltoskocsi, én akár kettő gombócot is kérhettem. De ez nekem nem volt kötöttség, nem mondták, hogy csinálnom kell. Jött magától.

Hogy él emlékeiben a nagyapja?

Nagy hírolvasó volt. Sűrű elfoglaltsága mellett szerette követni az eseményeket. Fiatalon a helyi suszterrel összefogva előfizettek az újságra, így nagyapám olvashatta el először a friss lapszámokat. A kosarakat az istállójában kialakított műhelyben, nagyon rossz fényviszonyok között fonta. Én még láttam őt 83 éves korában keményen dolgozni, és mivel ekkora már nagyon megromlott a látása, egész nap sutyorgott mellette a kalapácslakk színű tranzisztoros rádióból a Szabad Európa. A hírekről nem tudott lemondani. Számomra nagyon zavaró, ha olyankor kell dolgozni, amikor nem látok rendesen. Nagyapámat nem zavarta. Máskülönben, a régi időkben teljesen természetes volt, hogy az idősebb, gyengébben látók is fontak.

Szabó Ferenc és neje, Mozolán Karolin. (Pados Zoltán gyűjteményéből)

Beleszületett tulajdonképpen e mesterségbe, ám kezdetben nem akaródzott ezt a vonalat továbbvinni. Mi az eredeti szakmája?

Szüleim kimondottan tiltották a kosárfonást. Azt mondták: „Látod fiam, hogy nézünk ki. Ez koszos munka. Folyamatosan itt kell lenni a műhelyben, mellette nem lesz életed. Nem szabad ezzel foglalkoznod!” Ezért aztán nem is terveztem akkortájt, hogy kosárfonó leszek. Géplakatosnak tanultam. A Sárvári Vagonyárból kerültem kiküldetéssel Győrbe, ahol magasépítőként részt vettem az ország akkori talán legnagyobb fémcarnokának építésében. Mikor megismerkedtem a feleségemmel (Simon Zsuzsanna), összeházasodtunk és visszajöttünk ide, Bejcgertyánosba. Eldőntöttük, hogy itt akarunk élni. Mint segédmunkás, beléptem a Kosárfonó Szövetkezetbe főként azért, hogy az épülő házunkhoz előteremtsem a szükséges anyagiakat.

Mi volt itt a feladata?

A szövetkezeti kosárfonó műhelyhez tartozott egy kis asztalos egység is, ahol részfeladatokat láttam el. Tehát többek között asztallapokat, szekrényajtókat készítettem elő, amit aztán a későbbi munkafolyamatok során befontak.² Az Ikervári Kosárfonó Háziipari Szövetkezet és a Bejcgertyánosi Kosárfonó Háziipari Szövetkezetek egyesítése³ előtt a faműves műhely megszűnt.

Kosárfonó Szövetkezet. 1978. Kovács G. fotó. BDK fotótár

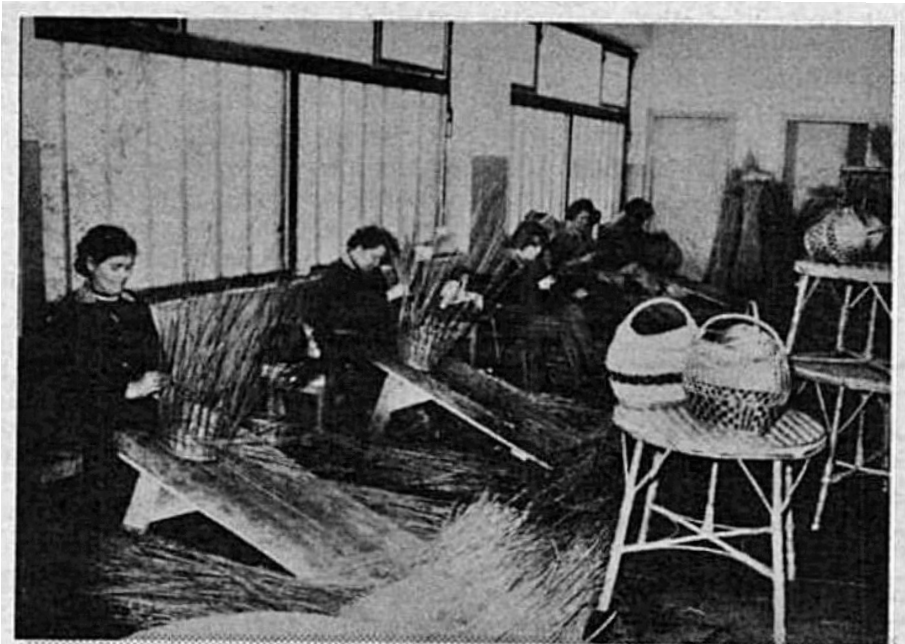

Régi vessző-kifőző a község határában. 1978. Kovács G. fotó. BDK fotótár

Ezt követően a családi kosárfonó műhelyben kezdett el dolgozni.

Sosem felejttem el az első munkadarabom fogadtatását. Egyszer a szüleim elmentek hazulról. Gondoltam magamban fonok én egy kosarat! A műhelyben volt áztatva vessző, így nekiláttam. Ehhez tudni kell, hogy korábban sosem készítettem kosarat. Apróbb munkafolyamatokat végeztem, de teljes kész darabot sosem csináltam. Elkészült, és nagyon büszke voltam az előállított munkámra. Megmutattam apámnak mi készült. Hát azt mondja: „No, ha a következő is ilyen lesz, akkor lehet, hogy nem is nagyon kéne hozzákezdened.” Úgy döntöttem bebizonyítom neki, hogy képes vagyok rá. Kértem egy köteg vesszőt és két hét alatt teljesen belejöttem. Nem is volt semmi kifogása. Felkért, hogy legyek a bedolgozója, amit én nagyon szívesen vállaltam. Mellette még maradtam kisebb munkák erejéig a szövetházban is, ami azért volt jó, mert mindig volt tartalék nyersanyagom további termékek elkészítéséhez, amit aztán eladhattam.

— 2800—3000 forintot is keresünk havonta, és otthon vagyunk — mondta az egyik asszonyka a szövetházat új üzemsarnokában.

Simon Béla fotója. In: Vas Népe, 1977. febr. 4. o.

Hogy osztották meg a munkát?

Megvolt a nőknek is és a férfiaknak is a feladata. A fotellabak végénél lehet látni az úgynevezett csörgődobfonást. Ennek készítése igazi női munka volt, anyám és nagynéném persze, ha a helyzet úgy kívánta, akár az egészet el tudták készíteni. A másik fontos feladatuk az asztallapok befonása volt, amit lapos vesszőből fontak.

JÁRÓKA

Mikor kezdett el tudatosabban a vesszőfonással megismerkedni, foglalkozni?

1989. január 1-től hivatalosan kisiparos kosárfonó lettem. Eleinte Zsuzsával, a feleségemmel volt bennünk egy kicsi aggodalom, de mégis egy biztos megélhetési forrást láttunk benne, ezért aztán belevágtunk. A család nagy része ekkor még aktívan dolgozott a faluban, ez az indulásnál nagy segítség volt. Amikor jöttek a viszonteladók felvásárolni a termékeket, a mi árunkat is elvitték. Sokáig ebben a formában működtünk. Legyártottuk a termékeket, majd gödöllői és poroszlói cigány kereskedő családokon keresztül értékesítettük azokat. Mindenki, aki a Balaton-parton látta őket a kirakodóvásárokon azt hihette, hogy ők az ország legnagyobb kosárfonói, pedig csak a fölvásárlók voltak. Nem volt autónk, nem tudtuk volna ennek a terjedelmes árunak a mozgatását vállalni.

De aztán mégis belevágtak a kereskedésbe. Mi volt ennek az oka?

*A bejci szatyor néven ismert
kosárszerűség*

Egyszer felkeresett egy hévízi kereskedő, aki kézműves termékek értékesítése céljából üzletet nyitott ott helyben. Emlékszem, szombaton ebédfőzés közben a kosár árán civa-kodott velem, hogy kettőszázötven, vagy kettőszáznyolcvan forint legyen. Végül aztán elvitt tizenöt darabot a magasabb áron. Mi meg a feleségemmel elhatároztuk, hogy másnap meglátogatjuk ezt a jóembert, megnézzük hová kerültek a munkáink. Hát extrakosár néven hirdette, közel négyszeres áron a kosarainkat. Akkor döntöt-tünk, nem szolgálunk ki tovább viszonteladókat. Amit előállítunk, azt eladjuk közvetlen. Vesszőt telepítettünk, alkalmazottat vettünk fel. Olyan áruféleségen gondolkodtunk, amihez a vesszőmennyiség elegendő, az alkalmazottak is könnyen el tudják készíteni és meg is élünk belőle.

Termékeiken nem látható mesterbélyeg, mégis a család neve összeforrt a minőséggel, márka lett. Megismerik a termékeiket?

Ehhez hadd meséljek el egy történetet. Budaörsön volt egy cég, amely korábban szövetkezetektől vásárolt fel fonott árut. Felkerestem őket, mint jövőbeli lehetséges beszállítót. Vittem magammal mintának néhány terméket és megmutattam a cég egyik munkatársának. Ahogy nézegeti a kosarakat, egyszer csak megkérdezi:

- Aztán honnan is jött maga?
- Bejgyertyánosról – feleltem.
- Csak nem rokona annak a Padosnak, aki elnöke volt a Kosárfonó Háziipari Szövetkezetnek?
- De igen. A fia vagyok.
- Akkor minden további nélkül alku kötök magával – mondta.

Szóval így ismerik meg a termékeinket. Üzletet kötöttünk velük. A kiválasztott árukat előre egyeztetett mennyiségben, egy évben négyszer kellett szállítanom. Lett egy kis teherautónk is közben és így szépen, kiszámíthatóan tudtunk működni egészen a cég megszűnéséig, 2005-ig.

Egyedi bútort és néhány korábban készített kosár

Előszobafal asztalkával

1997-től rendszeresen zsűriztettem a tárgyait. Miért fontos a zsűriztetés, kell a szakmai elismerés, vagy ez valami másról is szól?

A zsűriztetést a budaörsi cég miatt kezdeményeztük. A minősített termékek után áfakedvezményt kaptunk. Első alkalommal harminchat féle terméket vittem fel a Népi Iparművészeti Tanácshoz, Budapestre. „B”-s minősítést kapott az összes, ez nekünk az induláskor nagy segítséget jelentett. A későbbiekben a termékeim nagyrésze „A”-s minősítésben részesült. Ennek is köszönhető, hogy 2009-től a Velemi Stúdió Népművészeti Egyesület tagja lehetek, aminek jelenleg vezetőségi tagja is vagyok.

A SOK GYAKORLÁS EREDMÉNYRE VISZ

A hagyomány, a tehetség és a mesterségbeli tudás hármasa érett össze munkásságában. Rendkívüli szerénységet, a szakma és hagyomány iránti alázatosságot feltételez az, hogy a zsűriztetést nem rögtön az elején kezdte. Aztán a gyümölcs beérett, kosáryi elismerés gyűlt össze.

Gránátalma-díjas gyermekszobabútor. A XVI. Országos Népművészeti Kiállításon pedig Arany Oklevelet kapott.

2010-ben részt vettünk az Élő Népművészet XV. Országos Népművészeti Kiállításon, melyet előzsűriztetés előzött meg. A Néprajzi Múzeum munkatársai kiválasztották azokat a tárgyakat, melyeket kiállításra alkalmasnak ítélték. Első alkalommal fonott gyermekszoba-berendezésemért Gránátalma-díjat kaptam.

A pályázati kiírás szerint, régi hagyományokat képviselő, a jelenben is hasznos funkciót betöltő tárgyat kellett készíteni. Ekkor fontam meg a lészát, amit eredetileg a régi időkben füstölt hús tárolására használtak. Szombathelyen, a Vasi Skanzen egyik házában láttam ilyesmit először. A zsűri elmondása szerint azért nem kaptam érte Arany Oklevelet, mert nem voltak benne biztosak, hogy a fa részét is én készítettem.

Ha már sikerek, akkor azért említsük meg, hogy 2011-ben a Hagyományok Háza Népi Iparművészek ismerte el.

Ismerősöktől hallottuk, hogy a Népi Iparművészi cím után bizonyos kedvezmények járnak majd, ezért érdemes megszerezni. Ez tulajdonképpen egy igazolvány, melyet ötévente meg kell újítani és a negyedik alkalommal véglegesítik. Igazság szerint tőlem soha nem kérték, és a várt előnyök – például kézműveseknek kiemelt hely biztosítása rendezvényeken, kedvezményes helypénz – sem valósultak meg. Mondjuk, az utóbbi időben a rendezvényszervezők már ügyelnek rá, hogy külön placcot alakítsanak ki a mestereknek, de minden a szervezésen múlik. Volt, hogy nagyon eldugott helyre kerültünk, ahol alig lézengett valaki, pedig az ott látható, megvásárolható portékák többet értek az egész vásárnál.

Pados Zoltán által készített lésza

Az Élő Népművészet Kiállítás Szálasanyag Szakmai Bizottság tagjaként pontosan tudja, hogy a zsűrizésnél szigorú kritériumoknak kell megfelelni. 2021-ben az összes szakmai bizottság elismerését elnyerte.

2021-ben a Budai Várnegyedben megrendezett Mesterségek Ünnepe az Év mestere díjban részesültem. Hát ennek nagyon örültem. Sokakat ismerek ott, de semmi előjelét nem éreztették a dolognak. Meglepetés volt. Ezekon a rendezvényeken nekem is kötelességem véleményt mondani mások termékeiről. Ilyenkor azért szoktam kritikát is megfogalmazni, bár nem minden esetben kifizetődő, mert a készítő úgy gondolja magáról, hogy amit ő elállít, az a legjobb. Összhangra kell törekedni. Egy fedeles kosárnál például fontos, hogy jól illeszkedjen a teteje. Ne kelljen erőszakkal kivenni és kényelmesen bele is lehessen tenni, tehát annak működnie kell.

Van még olyan szakmai megmérettetés, amibe szívesen beleállna?

A Népművészet Mestere, amelyre már háromszor lettem ajánlva, de még nem sikerült elnyernem. Ehhez szakmai ajánlat szükséges csoportoktól, szervezetektől. Talán az is

nyom a latban, hogy az utóbbi időben számos helyen vállaltam oktatói tevékenységet. Lehet, hogy újra megpróbálom.

Sok helyen ragaszkodnak a hagyományos, népi stílusjegyekhez.

Tulajdonképpen elvárás, és ragaszkodnak is a néprajzi leírásokban található hagyományokhoz. Az én véleményem az, hogy a hagyományosat kell ötvözni a modernnel. Miért ne lehetne egy használati tárgy, vagy ajándéktárgy – melyben benne van az őseim tudása – megjelenésében a modern kor igényeinek megfelelő.

2009-ben, a Mesterségek Ünnepéhez kapcsolódóan rendezték meg az *Egy gyékényen árulunk* című kiállítást a Nemzeti Galériában. A szálasanyag mindenféle ága megjelent ezen a kiállításon. Nekem már rég mozgatta a fantáziámat egy fonott kocscikas, kettő üléssel. Eldöntöttem, hogy ez alkalomból készítek egyet. Igen ám, de a hagyományosan gerencserek által használt nagy lovas szekeret nem tudtam beszerezni. Végül a Püspökmolnáriban élő Balikó Mihály barátom adott hozzá pónik mögé beköthető szekeret. Ez ugyan gyermek méretű, de a népi hagyományvilágot kellőképpen lehetett vele érzékeltetni. Héjas vesszőből fontam rá kast és egy széket, ez került fel a kiállításra. Vannak szakmai kihívások, ha annak vesszük.

HAJLIK A VESSZŐ

Milyen alapanyagból dolgoznak? Volt idő, amikor maguk természetették a vesszőt.

Kísérleteztünk ezzel is, igen. A szüleim a rendszerváltás előtt Győr környékéről szereztek be az alapanyagul szolgáló vessző nagy részét. Abban az időben, a Hanság mélyebben fekvő területein nagyon sok fűzet természetettek. Amikor 1989-ben belevágtunk a feleségemmel, kénytelenek voltunk ott bérelni földterületet, mert itt a környéken minden a tsz-ek tulajdonában volt. Innét Bejgyertyánosból jártunk oda vesszőt művelni.

Hogy kell vesszőt művelni?

Egy hektáron nyolcvanezer darab, huszonkét centiméteres dugványt kell a földbe szurkálni, ugyanolyan osztással, mint ahogy a kukoricát ültetik. Volt, hogy húszan voltunk erre a munkára, de olyan is, amikor a fele társaság állt rendelkezésre. Emlékszem, egyik éven, a feleségem bakancsának a talpa kilyukadt, mert lábbal kellett teljesen belenyomni a dugványt a földbe. A területet évente kétszer-háromszor is meg kellett kapálni. A második év után már nem kellett, mert a vessző megerősödött, lombot nevelt. A rendszerváltás után vásároltunk egy két és fél hektáros területet itt, hozzánk közel, a Berekben. Az ültetéshez, aratáshoz alkalmi munkásokat fogadtunk fel, illetve akkor még működött az erdőművelő brigád, akiket meg lehetett ilyen jellegű munkával bízni. Adódtak komoly nehézségek is. Két egymást követő éven a tró-

pusi meleg miatt leszáradt a vessző. Teljesen tönkrement, végül ki kellett szántani az egészzet. Akkor derült ki, hogy a gyökerek vízszintesen nőttek, nem tudtak lejjebb hatolni a földbe, ezért pusztultak el a tövek. Komoly veszteség volt. De ez már csak az ötödik, hatodik éven volt, előtte bőségesen termett a vessző. Lobbullástól rügyfakadásig tudtunk aratni, télen pedig fontunk. Az aratásnak is megvoltak a „szépségei”, hogy úgy mondjam. Előfordult, hogy a belvíztől nem tudtuk megközelíteni a vesszőket. A betakarítás kezdetben teljesen kézi munka volt, valamikor a nyolcvanas években történt meg a gépesítése.

Van még megművelés alatt álló területük?

Egy ideje már teljesen megszüntettük a vesszőtermesztést. Ehhez a fajta munkához nagy tapasztalat kell. Régen kimondottan éltek erdőműveléssel foglalkozó és alkalmi munkákból élő emberek. Ma már nem találnék erre senkit. Még van annyi tartalékunk, ami kitart addig, amíg üzni tudjuk ezt a mesterséget.

Mi történik a learatott vesszővel?

A learatott vesszőt ki kellett válogatni, utána szépen összekötegelve lefőztük az erre használatos főzőüstben. Először a vizet felforraltuk, majd jó négy-öt órán keresztül főztük, csak utána lehetett a héjat eltávolítani géppel. Ezt követően megszárogattuk. Volt olyan időszak, amikor négy-ötszáz köteg vessző várt a feldolgozásra. Ezt a kemény fizikai munkát ma már nem tudnám csinálni olyan lendülettel, mint akkor. A kiszáradt alapanyagot a mai napig a padláson tároljuk, és amikor eltervezzük, mit készítünk, ahhoz mérten újra beáztatjuk a szükséges mennyiséget. Ilyenkor tulajdonképpen dunsztoljuk, jól beáztatjuk a szálakat. Nem a felületét kell hogy érje a víz, hanem át kell járnia.

Divatba jöttek a héjas vesszőből font termékek. Ezt a fajtát forró vízben kell jó egy óráig visszaáztatni, ezt követően többször már nem is kell és két-három hétig lehet vele dolgozni. A hántolatlanak az a hátránya, hogy fennmaradnak rajta az apró rügyek, amikre ügyelni kell, könnyen felsérthetik a ruházatot. Inkább tárolásra alkalmas eszközöket készítünk belőle, például esernyőtárolót, vagy kaspót.

Rendkívül változatos a formavilág. Milyen technikát kell alkalmazni a sokféleség eléréséhez?

A kosarat az alap elkészítésével kezdjük, amely tulajdonképpen a gerince. Ezt aztán bekezdjük, megnagyobbítjuk, majd megfonjuk az oldalát. Minden mozzanathoz más minőségű vessző kell. A gyengébb silányabb megy az aljába, az oldalába olyan kell, ami nem pattog, nem törik, ha végighúzza rajta az ember a kezét, ne sebezze meg. Különbőféle fonástechnikákat alkalmazunk, attól függően milyen terméket készítünk.

A fedeles kosárnál például többszálás gyűrűtechnikát alkalmazunk, amelynek segítségével tudjuk kialakítani azt a peremet, amiben megül a teteje. Nincsenek előre elkészített tervek, minden szemmértékre, érzésre megy. Kivéve, természetesen, ha valamit méretre kell gyártani, ahhoz kell a mérőszalag.

Az elkészült terméket lelakozzuk, mert az a tapasztalat, hogy ezt jobban szeretik a vásárolóink. Praktikusabb is, mert ha megül a por a fonások között, akkor súroló kefével, mosószeres vízzel le lehet mosni. Arra kell figyelni, hogy ne tűző napra tegyék ki száradni, mert hamar megfakulhat a színe.

Mi az, ami jelenleg divatnak számít és mi az, ami már kevésbé keresett? Mi alapján dől el, mikor mit készítenek?

Ami kiment a divatból az a mózeskosár és a fedeles tároló (60x40 cm). A bevásárlókosár az örök slágertermék, azt mindig keresik. Ezen kívül vannak a magánrendelések, amik teljesen egyediek, nem lehet rá előre készíteni. Ha nincs konkrét igény, akkor azt készítünk, amihez kedvünk, hangulatunk van. Figyeljük a készleteket is, ha valami fogyóban van, pótoljuk.

Felfüggeszthető gyermekágy

Rendszeres résztvevői az országos vásároknak, hagyományörző programoknak. Mik a tapasztalataik e téren?

A különféle rendezvények alkalmával találkozunk azokkal a személyekkel, akik később a megrendelőink lesznek. Nevesebb vásárok, például az Őrségi Vásár, magyarszombatfai Fazekas Napok, Mesterségek Ünnepe a Budai Várban (Velemi Stúdió tagjaként), amik átdöccentenek bennünket a nehézségeken. Évente tartják Tiszaalpáron a kosárfonó találkozót, ahol az a néhány mester szokott összejönni,

ahol az a néhány mester szokott összejönni, akik tényleg hivatásszerűen űzik az ipart. Sok ismerőssel találkozunk ilyenkor, jó hangulatú beszélgetések folynak, és persze kereskedünk is.

Milyen műhelyi háttér szükséges a kosárfonáshoz?

Mivel kosárfonó család vagyunk, tulajdonképpen néhány szerszámon kívül semmi másra nem volt szükségünk. Ez nagy segítség volt az én szüleimnek és nekünk is. Ebből a szempontból könnyű volt az indulás, lehetősége volt bármelyikünknek be-

lekezdeni ebbe a mesterségbe. Most már csak az asztalosműhely berendezése egy vagy
nyon lenne annak, aki első generációs kosárfonóként kívánna indulni.

Van egy vesszőhasító gépünk. Aztán a műhelyben található egy áztató edény, ami-
ben a vesszőt készítjük elő. Egy kényelmes szék, mellette a szerszám tároló és a fonó-
pad, ami egyik irányban döntött azért, hogy ne vízszintesen legyen a mester előtt
a kosár, hanem ferdén, hogy jól rálásson az egész fonásra.

*Fonásra előkészített
vesszők*

*Padosné Simon Zsuzsanna
a műhelyben*

*A mester
munkaállomása*

*A kosárfonás nem olyan mesterség, amiből kulturális rendezvények, személyes találko-
zások hiányában meg lehet élni. Voltak nehéz időszakok?*

A Művészeti Akadémia 2021 januárjában felajánlotta, hogy a koronavírus-járvány
okozta nehézségek orvoslására, zsűrizett tárgyakat vásárol fel népi iparművészekről.
Mivel nem tudtam mi vár ránk, megváltam néhány kedves tárgyamtól. Köztük
a gyermekjárókatól és a lészától, amiért az Arany Oklevelet kaptam. Nem érdemes
ezen keseregni, ha úgy adódik, el tudom készíteni ezeket a tárgyakat újra.

HAGYOMÁNYOK MEGŐRZÉSE

*Céljai közt szerepel a hagyományok megőrzése, továbbadása az utókor számára. A költő
után szabadon, Padoséknál ki viszi át a szerelmet a túlsó partra?*

Az utóbbi időben számos településen tartottam kis tanfolyamokat. De, hogy élet-
szerű-e a tudásátadason keresztül történő hagyományörökítés, hát vannak kétségeim
ennek kapcsán. A szomorú az ezekben, hogy túl rövidek, legtöbb esetben elmarad
a visszacsatolás lehetősége. Máskülönben nem is olyan szándékkal jelentkeznek

az emberek, hogy a nálam megszerzett mesterséget gyakorolják, továbbadják egyszer. A mi családjunkban úgy tűnik, megszakad ez a vonal.

Mi motiválja az oktatás során?

Ebben a dologban magabiztos tudok lenni. Nem tudnak olyan keresztkérdést feltenni, amire ne tudnék válaszolni. Szokták kérdezni a diákjaim, hogy honnét látom a hibát. Mindig mondom nekik, hogy már annyi munka volt előttem, hogy számomra egyértelműen kiszűrődik. Nagyon élvezem, ez talán a legfontosabb.

Azért a kéznek hozzá kell edződni ehhez a munkához.

Emlékszem, amikor itt a pincében „küzdöttem” az első kosarak lefonásával. Fájt az ujjam rendesen. Bal kezünk hüvelykujjával kell a vesszőt alkalmanként meggyökéskenteni, rogyasztani, nagyon erősen kell szorítani. Ez kívülről nem látszódik. Mentem haza a szüleimhez és kérdeztem tőlük, nektek is fáj az ujjatok. Nekünk már nem, fiam. És tényleg, egy idő után már meg sem éreztem.

A kosárfonó, csakúgy, mint más kisiparos a jobb, vagy rosszabb termékpiacon következményeket egyedül élvez, vagy szenved. Annak mennyiségi előállításában nem korlátozza senki. Mik a jövőbeli céljai?

Bár már csak tizenegy hónapom van a nyugdíjig, azért még nem szeretném abbahagyni. Ebéd után kell egy fél óra alvás. Akárhogy is, fáradunk egy kicsit.

Min dolgozik jelenleg?

Most éppen elfogytak a kosáraljak, az van most folyamatban. Aztán majd ezekből kosarak készülnek.

Az olcsóbb árak mennyire szorították háttérbe a hagyományokon alapuló, magyar földön termelt vesszőből font termékeket? Hogy lehet talpon maradni?

Az a nagy baj, hogy olyan emberek készítik ezeket a kosarakat, akik soha nem találkoznak közvetlen a vásárlóval. Darabszámot kell teljesíteniük, a minőség nem fontos számukra. Ráadásul a csökkent ár nem jó sem az előállítónak, sem a vásárlónak. A nagy tömegben készített termékek hagynak kívánnivalót maguk után.

Ketten dolgoznak most már a feleségével, hogy stílusos legyenek, a vessző rezdüléséből értik egymás. Hogy érzik most magukat, milyen hangulatban telnek napjaik?

Nagyon kellemesen. Nyugalom, béke övezi napjainkat. Az a helyzet, hogy én sosem készültem tudatosan a népi iparművészi címre. Mindig azt mondtam, egyszerűen, szépen tegyük a dolgunkat.

A beszélgetés végén átsétálunk a faluban található teleházba, amelynek különlegessége, hogy a rendezvényteremben a falat Pados Zoltán népi iparművész vesszőfonása védi, díszíti. Ilyesmit az ember nem minden nap lát, ha tehetik, járjanak utána!

(Spiegler-Kutasi Nikoletta)

JEGYZETEK

- 1 Édesanyja Pados Józsefné Szabó Katalin (szül. Bejcgertyános, 1932. júl. 8.), édesapja Pados József (szül. Bejcgertyános, 1929. márc. 24.)
- 2 *A szobában, ahol az interjút rögzítettük, erre számos szemet gyönyörködtető példa akad. Van itt egy hatalmas gardrób szekrény, fotelek és még a karnis is. Szerk. megjegyzése.*
- 3 Mi a teendő két kosárfonó szövetezet egyesülése után? In: Vas Népe, 1984. máj. 10., 4. o.